

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

IV. ARG.

STOCKHOLM, 15 FEBRUARI 1915.

Nr 4.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakaregatan I
Redaktionstid: onsdag och lördag kl. 1/3—1/4.
Expeditionen öppen vardagar kl. 1—4.
Rikstel. Norr 600. Allm. tel. 147 29.
Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Prenumeration genom posten:
Pris för 1915 1 krona. Lösnummer 5 öre.
För utlandet sker prenumeration antingen genom posten eller genom insändande av 1 kr. 75 öre i postanvisning till tidningens expedition.

Så långt som solen lyser och de fria vindarna nå på jorden, flyga våra fredsbud som duvor oss emellan från land till land, från stad till stad, ostörda av drabbningarnas dån och fejdens bitterhet, på det världens må veta, att fridens och kärlekens Gud är mäktigare än krigets ande, och tro, att han kallat oss till sina tjänarinnor.

Fredrika Bremer.

Den dag vi vilja.

Den närmast till hands liggande hållningen inför världskriget är den absoluta hopplösheten. Vad kan man väl göra, säger man sig, inför den besatthet, som gripit världen? Ett ont öde tyckes vila över människors barn, och fåfängt är att uppresa sig däremot. Frestelsen är stor att strö aska på sitt huvud, att sätta sig ned orörlig på botten och förbida vad som skall övergå en. Frestelsen är stor, den är hart när oöverkomlig, men vi måste övervinna den, icke bara en gång eller två gånger, men ständigt på nytt igen. Trots allt — ändå, måste bli vår lösen. Vi få icke uppge hoppet, få framför allt icke uppge striden för det vi hålla för rätt. Det vi trodde på före världskriget, de rättens principer vi stredo för då, dem måste vi alltjämt strida för. När människor svika, då är stunden att hålla oss dess hårdare till idealen. Aldrig voro väl människor som bekänna idealen dyrbarare än nu, aldrig människor, som hoppas på framtiden mera efterlängtrade, aldrig människor som vilja slå ett slag för sanning och rätt mera nödvändiga.

Det är bland det slaget av människor — som ha gamla traditioner i mänsklighetens historia om också icke så gamla som dem våldsmänniskorna ha — det är bland dem vi måste finna kvinnorna.

Så mycket har framgått av diskussionen kring världskriget, att det denna gång icke är bara passivitet världen begär av kvinnorna.

Den tanken tyckes utbreda sig, att passivitet å deras sida nu skulle vara ingenting mindre än ett brott, en bankruttförklaring. Det finns en oklar känsla av att åskådarna genom tusende år nu måste träda fram och handla. De ha dock börjat lära vad de icke kunde förr: att tala för sig själva, att

handla gemensamt, bilda sig en egen mening och lita på den. Och vår mening om kriget kan icke vara mer än en! Om vi, som icke bära vapen, erkände kulor som argument och bajonettstygn som bevis, och gäve den rätt av två, som var snabbast att döda, då hade vi ju ingenting annat att göra än att antingen uppge varje tanke på att någonsin få rätt i någonting eller också lära oss att bruka vapen. Men blotta föreställningen om kvinnosläktet i vapen klargör för oss i vilket absolut motsatsförhållande vi stå till kriget. Vi föddes att hata det, då vi föddes kvinnor, och de av oss, som förlikt sig därmed, de ha lyssnat alltför mycket till män, för litet till sitt eget hjärta.

När vi var för sig ångestfulla betrakta hur det blodiga dramat rullar upp sig, se hur vanvett föder vanvett och hat mera hat, känna vi maktlösheten krypa över oss och hota att förlama vår viljekraft. Det vi skulle kämpa emot är så fruktansvärt, så mäktigt, har ett sådant grepp omkring människorna. Den enda möjligheten vi ha är att räcka händerna åt varandra och åt de män som arbeta för samma ideal som vi, att söka hjälp hos den unga samhörighetskänslan mellan kvinnorna. Vi rösträttskvinnor höra till dem, som starkast förnummit denna samhörighet, helt naturligt, då vi arbetat för samma mål. Vi känna också genom vår världssallians vägarna till varandra, och vi böra kunna göra vägvisares tjänst.

Till de stridande ländernas kvinnor är vägen ännu stängd, när det gäller en gemensam krigsförklaring mot kriget. Men de neutrala ländernas kvinnor måste finna varandra till en gemensam handling och göra det snart.

Det är millionerna som räknas. Men redan vi äro millioner, den dag vi vilja vara det.

Inför årets stadsfullmäktigval.

Kvinnliga kandidater.

I mars står Stockholm åter inför stadsfullmäktigval, och för kvinnorna gäller det nu som alltid att arbeta för att trygga de kvinnliga kandidaterna. I alldeles särskilt hög grad gäller detta d:r *Karolina Widerström*, som redan har en flerårig stadsfullmäktigverksamhet bakom sig och om vilken man med fog kan säga, att hon är oumbärlig inom stadsfullmäktige såsom kvinnornas representant och företrädare av kvinnornas intressen. Hon har bland de kvinnliga stadsfullmäktige av olika partier utgjort den samlande kraft, som då något kvinnornas gemensamma intresse stått på spel förordat dem alla till gemensamt uppträdande. Så var t. ex. förhållandet, då stadsfullmäktige hade att yttra sig om kommittéförslaget angående allmän pensionsförsäkring. I den debatt som förekom i detta ämne, talade d:r *Widerström* i främsta rummet för mera tillfredsställande pensioner åt kvinnorna och framhöll de orättvisor lagförslaget mot dem innebar. Det var också hon, som framförde det uttalande till protokoll — gående ut på att såväl avgiftspensioner som tilläggs pensioner borde, med lika inbetalningsskyldighet för båda könen, utgå med lika belopp för kvinnor och män.

Då det gällde att organisera pensionsnämnderna i Stockholm, var det åter på hennes initiativ, som ett samarbete kom till stånd mellan de kvinnliga stadsfullmäktige för att söka trygga inval i samtliga pensionsnämnder av kvinnliga ledamöter. Sitt intresse för förbättring av kvinnornas arbetsvillkor har *Karolina Widerström* visat genom en motion i stadsfullmäktige om ett särskilt anslag till flick- och samskolorna i Stockholm för att bereda tillfälle till ett dyrortstillägg till lönerna för dessa skolors lärarinnor — i analogi med vad som av Stockholms stad göres för att bereda lärarna vid statens läroverk härstädes något förmånligare villkor än å andra billigare orter. Då denna motion vid statbehandlingen 1914 "för närvarande" avsågs på grund av kristidens hårda tvång till undvikande av nya utgifter talade motionären med värme för de i

motionen framförda synpunkterna och framhöll det behjärtansvärda i att förbättra villkoren för den arbetsamma och pliktrogna kår, vars verksamhet är av så stor betydelse för samhället.

Men även på det socialhygieniska området har *Karolina Widerström* visat sitt intresse inom stadsfullmäktige. Beträffande nykterhetsfrågan har hon med sitt votum alltid understött reformintresset och då det gällt den uppväxande generationens fysiska fostran och omvårdnad har hon varit outtröttlig i varmt intresse och goda praktiska uppslag. Initiativet till den friluftsskola för klena barn som utgör folkskoledirektionens senaste socialhygieniska försök har tagits av d:r *Widerström* och erinrar man till slut om den välkända undervisningsanstalten Barnavårdsskolan, torde det för var och en stå klart, att det inte bara är kvinnornas, utan även barnens vän som med *Karolina Widerström* tar säte i stadsfullmäktige. Hon är en personlighet om vilkens kandidatur kvinnor från skilda läger borde kunna enas och det är att hoppas, att kvinnorna i stor utsträckning begagna sig av sin kommunala rösträtt för att säkerställa d:r *Widerströms* 2:dra plats i 5:te valkretsen och därigenom verka för de speciellt kvinnliga synpunkter för vilka hon alltid varit en så varm förespråkare.

D:r *Widerström*, som även varit ordförande i Stockholms F. K. P. R., är sedan 1914 vice ordförande i L. K. P. R., vars Verkställande Utskott hon tillhört sedan 1912.

Förutom d:r *Widerström*, som står under omval, upptar de frisinnares listor tre nya kvinnliga namn.

Fru *Ella Billing*, som är uppsatt på 3:dje platsen i 3:dje valkretsen, har under en längre följd av år tjänstgjort som lärarinna vid Kristianstads folkskola. Livligt intresserad av alla sociala spörsmål inträdde fru *Billing* som medlem av fattigvårdsstyrelsen i Kristianstad och ägnade även sin tid åt andra institutioner av social art. De tre sista åren har fru *Billing* varit bosatt i Stockholm och därunder gjort sig känd som en mycket intresserad och energisk medlem av F. K. P. R., vars styrelse hon tillhört sedan våren 1913. Var och en, som följt med rösträttsarbetet vet hur fru *Billing* genom täta resor och föredragsturnéer på landsbygden sökt verka för spridandet av rösträttsidé och att hon under namninsamlingens dagar utträttat en dryg del av arbetet. Under den nuvarande kristiden har fru *Billing* varit verksam i nödhjälpsarbetet och när kommunala hjälpbyråer för de mobiliserades familjer organiserades, blev fru *Billing* föreståndarinna för Kungsholmsavdelningen, en post som hon ännu bekläder och där hon utvecklat sin kända förmåga och arbetskraft. Alla sociala reformer komma att i fru *Billing* få en varm förespråkare och hennes val skulle tillföra Stockholms stadsfullmäktige ett värdefullt tillskott.

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

Annonspris 10 öre efter texten, 12 öre å textside pr mm.-höjd, spaltbredd 65 mm. Marginalannons samt annons å bestämd plats 20 öre pr mm. Årsannonser 20 % rabatt, halvårs 10 % rabatt, kvartals 5 % rabatt. För annons till införing 1 eller 2 gånger torde likvid medfölja ordern. Annons bör vara insänd senast 5 dagar före tidningens utgivningsdatum till Rösträtt för Kvinnors expedition, Lästmakaregatan 6, Stockholm. För annonsavdelningen: Rikstel. 456, Allm. tel. 456, mellan 9 f. m. och 7 e. m.

Fru Karin Fjällbäck-Holmgren intar 3:dje rummet i 4:de valkretsen. Efter avlagd studentexamen idkade hon studier vid Uppsala universitet och Stockholms högskola. Fru Holmgren bekläder flera kommunala förtroendeuppdrag såsom ledamot av pensionsnämnden i Stockholm, medlem av styrelsen för C. S. A. m. m. Fru Holmgren har varit sekreterare i Stockholms F. K. P. R., vars styrelse hon alltiämt tillhör och där hon nedlagt ett intresserat arbete, varjämte hon är en av rösträttsrörelsens mest uppskattade talare. Fru Holmgren har dessutom skrivit tidningsartiklar i sociala ämnen och sedan augusti månad har hon tjänstgjort som föreståndarinnan för Hjälpbyrån nr 3, från vilken verksamhet hon såväl i tal som skrift skildrat sina intryck. Går fru Holmgrens val igenom blir det givetvis åt de sociala spörsmålen hon kommer att ägna sina krafter, främst däribland bostadsfrågan och barnavårdsfrågan, problem som alltiämt vänta på sin lösning och fordra kvinnornas insats. En fråga, som även livligt intresserar fru Holmgren, är den om organiserandet av en provisorisk alkoholistanstalt, så att lagen om alkoholisters internering så snart som möjligt kunde träda i kraft och hemmen befrias från försumliga och ansvarslösa familjefäder.

Fru Maria Hindersson är uppställd å 3:dje platsen i 2:dra valkretsen. Fru Hindersson är lärarinna vid Gubbängens folkskola i Brännkyrka församling och har varit medlem såväl av barnavårdsnämnden som av fosterbarnsnämnden tills Brännkyrka inkorporerades med staden. Hon är lärarekårens suppleant i skolrådet och i sitt programtal förklarade hon att det särskilt blir på frågor rörande bostadsförhållanden, skolor och nykterhet hon kommer att inrikta sitt arbete.

Då tidningen går i press är ännu endast de frisinnares listor fastställda. För två av högerns kvinnliga representanter utgå mandaten nu i mars, och det är att anta att såväl fröken Stina Quint som fröken Berta Velin kommer att uppställas till omval av högerpartiet liksom fröken Gertrud Månsson av socialdemokraterna. Vi skola i nästa nummer redogöra för övriga kvinnliga kandidater, då vi hoppas att samtliga partiernas listor till dess skola vara fastställda.

Hur rösträttsrörelsen växer.

I sin berättelse över L. K. P. R:s verksamhet hade sekreteraren till sista centralstyrelsemötet utarbetat en tabell över lokalföreningarnas och medlemsantalets tillväxt under den första tioårsperioden av föreningens verksamhet. Då dessa siffror kunna vara av intresse även för en större krets, meddela vi dem här nedan.

År	Antal föreningar	Ökning	Antal medl.	Ökning
1904	35	—	3,650	—
1905	47	12	5,200	1,550
1906	73	26	7,667	2,467
1907	112	39	10,173	2,506
1908	134	22	11,065	892
1909	157	23	11,339	274
1910	174	17	12,022	683
1911	172	-2	12,224	202
1912	185	13	14,325	2,101
1913	213	28	17,057	2,732

1914 års siffror bli kända först sedan berättelserna från lokalföreningarna infutit. Det är att hoppas att det i många avseenden så påfrestande året 1914 icke i någon nämnvärdare grad förmått rubba L. K. P. R:s lugna och säkra tillväxt.

Äkta makar!

Försumma icke inbördes testament! Uppsättes för Kr. 5:— Råd och upplysningar Kr. 2:—

JOH. J:SON CARLOS ADVOKATBYRÅ
Ad. Fredr. Kyrkogata 15. Telefoner. Exam. jurister

Är och arbete.

Några ord till F. K. P. R. landet runt.

Dessa dagar, då rösträttsföreningarna avfatta sina årsberättelser och i dem räkna ned sin summa av utfört arbete under det år som gått, inbjuda osökt — såsom varje timme av räkenskap gör det — till betraktelser och självrannsakan, till återblickar och värdesättande jämförelser.

Ett efter ett resa sig våra flydda rösträttsår — de kvinnor som äro äldst inom rörelsen ha dock ej upplevat mer än 13! — ur sin grav och påminna om sina särskilda händelser, sin egen färg av möda, med- och motgång. En särställning intager det sist gjordade året 1914 — ett år, vars fyra siffror hos alla nu levande och till medvetet förnimmande hunna människor skola stå förevigt blodrött och svidande inbrända i medvetandet; ett år, ur vilket vi alla utgingo som nakna, sorgsna och utplundrade människor. Detta år, som utåt varit mer stormigt händelserikt än något annat år i mannanne, torde som arbetsår inom de flesta föreningar ha varit ovanligt tomt, fattigt och dött fredligt. Lysande undantag komma nog till synes i årsberättelserna, men säkerligen komma dessa dock att vittna om ett mattare föreningsliv än förut — den yttre oron har varit så kännbar, att man på många håll liksom genom ett slags tyst överenskommelse låtit föreningsarbetet vila.

En av rösträttsföreningarnas huvuduppgifter — att väcka kvinnorna till medborgerligt intresse och medborgerlig eftertanke, att förmå dem att söka politikens dagliga händelser och söka förstå vad som sker i det som synes ske — den uppgiften tog ju livet självt under våren 1914 i Sverige hand om på ett sätt, som föreningarna icke kunde drömma om att upptaga till konkurrens. I den tid, då en hel nation glöder av politik och kvinnor överbefolka alla politiska möten, förefaller det synnerligen lovligt, att en F. K. P. R. unnar sig en frist! "Man skall ej så i storm" heter det i ett vist gammalt ord — våldsamheten i den lokala vindstyrkan var tvivelsutan förra våren på många håll så stor, att föreningarna gjorde bäst i att hålla sig stilla. Kom så sommaren och tände krigets brand. Krisen, nöden och osäkerheten på alla områden gjorde sitt intåg, uppbyggelseverksamheten organiserades och inom de flesta större föreningar inriktades plögen i nödhjälpsarbetets fära. Nej, 1914 var intet år för renodling av rösträttstanken — det trettonde och sista året får frånräknas vid överblicken av det rösträttsarbete som utförts sedan vår skapelsemorgon 1902.

Bland de återstående tolv åren, vilka goda, karaktärsfulla och energiska ansikten visa oss ej åren 1906 och 1913, de båda stora opinionsyttringarnas år, ansikten som lysa av strävning och spänning, av allvar och handling, av arbetsglädje, mod och tillförsikt, av allt det som gör rösträttslivet värt att leva! Dessa år hade ett mål och en arbetsplan, en gemensam lösen och en fana att följa. Därför blevo de starka och vackra år.

Vilken skall vår lösen vara 1915? Hur skola vi göra detta nya år sådant, att vi med gott samvete kunna lägga det i graven och gärna återse det i minnet?

En underlig stämning av förbidan råder för ögonblicket inom kvinnosaksvärlden. Det är som hörde man

redan arbetet nere i mulden av det som en gång skall spira och växa, där nu krigsvulkanen vräker ut sin förhärjande lavaström och sina kvävande asklaviner. Ett stort bygge ligger störtat av jordbävningar — vilken var bristen i grunden, vilka felen i byggnaden, vilka de omstörtande krafterna? Huru bör det hela göras om? Hela den tänkande mänskligheten arbetar med dessa frågor. Samhällskritiken är vaken och verksam som aldrig förr. Och kvinnorna känna sig ej blott "mer än någonsin övertygade" om värdet av sina meningar om samhällsarkitektur, men se också med något som liknar hopp fram mot den uppbyggandets dag, som måste komma ovanpå allt nedrivande. Kanske blir den också deras dag.

Kvinnorna själva slå för ögonblicket vakt om sin rösträttstank på ett innerligare sätt än förut. Efter 1913 års starkt utåtriktade agitation, efter all splittring och oro under 1914 känns det säkerligen nu inom många föreningar ett starkt behov av tätare samvaro och flitigt arbete inom den egna täppan. Det psykologiska ögonblicket förefaller alldeles givet nu vara inne att återupptaga på allvar det studie- och upplysningsarbete, som startades år 1907 efter 1906 års utåtriktade stora kraftansträngning. Det bör återupptagas och igångsättas nu — i det för sådd gynnsamma ögonblick av stiltje som råder — och det bör ej tillåtas avtynna, så länge föreningarna leva och tiden ej är särskilt ond. I upplysningsarbetet bör man binda och sysselsätta eliten av föreningsmedlemmarna, och arbetet bör, om det ordnas rätt, kunna bli ett gott medel att få denna elit att växa till antalet. Det är ju klart, att i en så stor organisation som L. K. P. R. måste finnas en större massa av mera passiva medlemmar; därom är ingenting att säga. Så fullteknade som dagarna vanligtvis äro för alla människor i vår bråda tid är detta helt naturligt. Inom en mängd andra organisationer går det helt enkelt så till, att arbetet från årsmöte till årsmöte uteslutande skötes av styrelse eller arbetsutskott; medlemmarna endast betala. Vid jämförelse med många andra föreningar är det endast rättvisa att säga, att rösträttsföreningarna äro som helhet ovanligt livaktiga, — ett försteg som vi måste söka behålla och förlänga, därför att vårt arbete måste vara även inåt uppfostrande. Alla F. K. P. R. behöva en tränad och pålitlig livvakt kring standaret — ju större, desto mera trygghet och heder för föreningen.

Sammanhängande kurser i samhällslära med skickliga föreläsare och annan dyr apparat kunna ju anordnas av stora och förmögna föreningar såsom skett alltifrån 1907. Benådade landsändar komma också i åtnjutande av de alltiämt pågående Bergman-Österbergska kurserna med offentliga föredrag. Men denna form för upplysningsarbete står inte alla föreningar till buds och kan ej bliva någon gemensam lösen för 1915 års arbete. Det är inte heller sagt, att just den formen lämnar det mesta resultatet efter sig. "Lätt fångat, lätt gångt" heter det. För mindre och fattigare föreningar lämpar det sig bättre att slå in på det andliga självförvärvets besvärligare men säkrare väg, att lita till böcker, läsning, eftertanke och

47

Västerlånggatan
(f. d. Barnängens lokal).

ASTRID SÖDERQUIST
KAPPAFFÄR
1 Klass Damskrädderi.

Alltid väl sorterat lager i fördelaktiga prislägen.
Specialité:
J. A. WETTERGREN'S FABRIKATER.

diskussioner. Alla de hundratals små, genomkomliga och populära, men vederhäftiga och gedigna skrifter som folkbildningsarbetet avsatt, äro de vänner man nu bör vända sig till och välja ibland. Hur man bör välja och sammansätta, därom lämnas de bästa råd i den "Litteraturförteckning för studiecirklar inom kvinnliga rösträttsföreningar", som V. U. utgav 1907. Den fick på sin tid mycket beröm av erfarna studiecirkelledare inom Godtemplarorden; och kanske skulle V. U. vilja nu ytterligare revidera och komplettera den om det behövs. De vandringsbibliotek för F. K. P. R., som Folkbildningsförbundet upprättade 1907 på V. U:s initiativ, torde likaledes ännu finnas i livet. Köp in de billigaste skrifterna, sök att komma åt de dyrare böckerna genom lån från bibliotek och cirklar, dela ut skrifterna till läsning bland vissa som läsvilliga anmälda medlemmar! Tag en fråga i taget, kom tillsammans på bestämda dagar, referera och diskutera det lästa anspråkslöst och oförfärat med varandra! Skaffa Er så undan för undan nya inblickar i tidsproblemens frågor och svar och väx ut till en förening som en kunnig och pålitlig vakt kring standaret! Blir detta slags föreningsarbete riktigt igångsatt, med allvar och entusiasm, men utan all avskräckande högtidlighet, skall det med säkerhet draga medlemmar till föreningarna. Känslan av okunnighet och lusten att lära äro stora bland kvinnorna. Är det t. ex. tänkbart, att ej många kvinnor skulle vilja sätta sig in i ögonblickets stora alltuppslukande fråga: fred, folkrätt och neutralitet.

Bland upplysande tryck bör riksdagstrycket ej förglömmas av de föreningar, som kunna överkomma sådant. Det finns knappast något så ypperligt sätt att bli insatt i en fråga som att åhöra en praktig diskussion om den, — för övrigt ett sällsynt nöje, ty det är inte ofantligt för de större städerna som man får höra båda sidorna i en diskussion företrädda av förstklassiga och jämnsplatta krafter. I protokollet från kamrarnas överläggningar finnas åtminstone ömgerivande diskussionsreferat liksom motioner och utlåtanden ofta bjuda på värdefulla utredningar.

Naturligtvis måste den yttre agitationen i mån av krafter och tillgångar hållas gående. Av särskild vikt och betydelse är den givetvis i de delar av landet, där stadsfullmäktige och landsting i år välja till Första kamraren: Stockholms stad, Jönköpings, Gottlands, Västmanlands och Västerbottens län. Men som allmänt arbetsprogram för föreningarna förefaller studieverksamheten vara särskilt lämplig just nu. Den är ju dessutom lätt att förbinda med den stickning och sömnad, som krigsutrustning och nödhjälpsarbete kunna påkalla.

Ja, kanske skall 1915 en gång bli ihågkommet som det år, då vi riktigt flitigt plockade av kunskapens träd för att bättre rusta oss att förvandla jorden till ett paradiset. G. H.

Var skall man få ett gott kaffe!

Jo på
Nykterhetskaféet & Konditoriet
St. Erksagatan 30. Allm. Tel. 237 28.
Obs! Enskilda rum finnas för komitéer och sällskaper.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & Co Sveriges äldsta, största o. bäst renommerade specialaffär i

Kungl. Hofleverantör

Rikst. 429 Fredsgatan 3, Stockholm. A. T. 50 48 Prover t. landsorten sändas gratis o. franco.

Siden- & Ylle-Klädningsstyger

RING ANTON BRODÉNS JURIDISKA BYRÅ Utför alla Juridiska o. PRIVAT-DETEKTIVA uppdrag diskret, fort och billigt.
Allm. Telefon 201 68 68 VÄSTERLÅNGGATAN 68, STOCKHOLM. Rikstelefon 144 68.

"Oäkta barn".

För Rösträtt för Kvinnor av **Marika Stjernstedt.**

Det vet jag, att om en givmild fé räckte mig sin trollstav och skänkte mig en lagreform efter eget val och önskan, som en god pris, skulle jag utropa:

Oäkta barns fullkomliga likaställhet med — de andra!

Norge, i åtskilligt ett föregångsland för oss — jag behöver väl icke i denna tidning påminna om den kvinnliga rösträtten — har återigen visat gott exempel. I norska odelstinget har antagits lag, som försäkrar utom äkten födda barn rätten till såväl fars som mors namn, eller rättare sagt ettdera, enligt en gång för alla gjord bestämmelse i varje särskilt fall; samt rätten till arv, lika med de inom äktenskapet födda barnens.

Tidningarna upplysa om, att frågorna synnerligen livligt debatterats, att lagen om arvsrätten antagits med avsevärd majoritet, namnlagen däremot mera knappt. Hela frågan, som nu äntligen står inför en ur humanitär synpunkt självfallen lösning, är i Norge som sådan, jag menar som "fråga", redan trettio år gammal och har naturligtvis givit anledning till många betänkligheter under tidens lopp. Bland dessa anfördes fruktan för att en spekulation i rika fäder skulle kunna uppstå, då ju faderskapet aldrig kan bevisas. Även en del arvskompliker kunna tänkas, t. ex.: den förförda, rika modern dör, barnet ärver modern och dör. Vem skall nu arva barnet? Jo, fadern, uslingen — förföraren, som kanske längesedan dragit all världens väg.

På detta kan svaras, och har väl svarats, att arvskompliker, arvsprocesser och arvsögentligheter äro något man icke helt och hållet torde kunna gardera sig för i ett samhälle som det nuvarande, där penningen har absolut förstahandsbetydelse. Till dylika

dramers befinthet göra de oäkta barnens inträde på arenan ingen ändring; det skänker på sin höjd några nya uppslag, på vilka onekligen en och annan kan bli lidande — ett lidande, som dock icke i stort sett kan uppehålla oss, då det gäller att upphäva de *mångas* lidande, vilka hittills stått rättslösa.

Ty talar man om rätt, på snart sagt vilket som helst område för sociala missförhållanden i vår tid, så menar man i grunden — pengar. Inte många problem gå fria från att med sin nervrot vara fästa där, problemet om de utanför äktenskapet födda barnen allraminst. Man kan också säga, att norska lagförslaget med berömvärd sinne för det väsentliga tog oxen vid hornen, när det, i mening att tillförsäkra en olycklig pariakast medborgerlig jämställdhet med alla andra, tog upp *arvsrätten*. Till och med namnrätten är därvidlag av sekundär betydelse. Ty det skulle vida mindre stöta vår vardagliga uppfattning av våra rättigheter, om det påbjöds, att var och en av oss, vid mogen ålder, måtte själv välja sig ett nytt namn, än om vi nekades vår äganderätt till det gamla föräldrahemmets bohag! En sådan äganderätt synes oss bland det mest självfallna i livet... Men samma rätt ha vi funnit på sin plats att neka vår fars eller mors barn utanför vår egen "legitima" krets!

Otaliga godhjärtade, hederliga, samhälleligt oklanderliga människor ha i den punkten *aldrig* tänkt längre. En skriande orätt har *aldrig* gått upp för dem. Så inrotad är vanan att betrakta portmonnäs såsom den av en vigsel sammanhållna familjens uteslutande ägdom!

Det allmänna medvetandet störes icke av föreställningen om att ett stort snille skulle kunnat födas utanför äk-

ta säng. Det finns mig veterligt intet hinder för en "oäkta" son att stiga upp till statens högsta ansvarspost, därest han blott bekänner den rena lutherska läran! Samhället accepterar utan missmod den "oäktes" svett och mödor i dess tjänst, och det vägrar ej att lämpligen belöna honom, blott han beskedligt stannar *utanför familjen*, vilket vill säga ingenting annat än familjens *ekonomiska borg*, blott han alltså, jag upprepar det, förblir medlem av sin paria-kast. Att man alltså icke fullt konsekvent och på alla områden genomför den tanken, pariatanken, utan strax låtsar som intet, bara familjens kära portmonnä väl är räddad, det beror på att människomaterialet som sådant har för stort värde. Man behöver allt man får. Hur skulle det t. ex. annars gå med arméerna?

Jag läste häromdagen en liten historiet från Tyskland just nu i dessa, den förskräckliga manspillans dagar: värnpliktige Müller kommer hem till byn på fyra dagars permission. Är han sårad eller konvalescent? Nej. — Varför skickas han då hem? Müller svarar med ett brett leende: kaptenen tyckte jag borde fara och hälsa på fästmon ett tag.

Historien, om inte sann, är god. Men blir Müller nu skjuten, när han återvänt till fronten, och fästmon nästa jul sitter med en liten Müller i knät, vad blir då av den lilla Müller, ifall ingen vigsel medhans under de fyra famösa permissionsdagarna? Müllers kanske nätta arv skifta hans syskon; det är inte troligt, att de i stället bestämma sig för att ge det till den nyfödda. Man sticker till den unga modern ett månatligt apanage, och hoppas att hon inte ställer till obehag! Med obehag menar man ingenting annat än ekonomiska anspråk. Det är alldeles klart, att lilla Müller inte behöver mer än ett minimum, eftersom han är oäkta... Och ingenting bevisar min sats bättre än det faktum, att ju längre ner man kommer på den

sociala skalan, bland de fattigaste, där finner man minsta skillnaden; ju högre upp däremot, dess vidare klyfta. Alltid är det kring portmonnäs det rör sig. Ju större portmonnä, dess större angelägenhet om s. k. respektabilitet.

Det har ju hänt, även i högre samhällsklasser, att nog exentriska personer ha tagit den lille utbördingen till det äkta hemmet och fostrat honom där. Vanligen har detta skett, där "egna" barn inte funnits. Det kunde eljes tyckas naturligt att varje barn fostrades i sin fars eller sin mors hem, och så mycket bättre, om där finnas syskon. Men oftast rubriceras den enkla gården till betryggande av en värdigare existens åt en blivande medborgare, såsom ren "godhet".

— Det är nog vackert att taga upp det där hm... barnet, säger folk, men blir det inte förr eller senare svårigheter?

Jo, visst blir det svårigheter, så länge vederbörande själva gå in på uppfattningen att de gjort något av sin godhet. I en rik, utmärkt hygglig familj vet jag, att en "oäkta" dotter uppfostrades med de andra barnen. Syskonen höllo av henne, alla uppskattade henne. Hon var en fin, högt begåvad kvinna. Men jag vet också, att hon hela sitt liv led av sin "skeva ställning". Herre gud, ja, hon levde ju — på nåder! Ligger det verkligen inte något bittert upprörande i, att så kunde vara? I att den tanken kunde falla någon in? På nåder! Och tror någon, att icke detta ställt sig helt annorlunda, om denna dotters arvsrätt varit betryggad till fullkomlig likhet med de andra barnens? Jo, förvisso, det är den krassa sanningen.

Under debatten i Kristiania fördes naturligtvis talet om äktenskapets helgd fram — hur skulle man kunnat undvara denna förträffliga paradhäst? Men låt oss väl känna, att äktenskapets helgd omöjligt kan vila på det, att de "oäkta" barnen hållas utanför, lika litet som på nödvändigheten av att för-

Clara Bolin.

Korset häröver är värtaligt nog. Döden har ännu en gång gjort sin skörd bland pionjärerna, bland dem, som brutit mark för kvinnornas frigörelse, för deras rätt, för deras lycka. För ett tiotal år sedan tog Clara Bolin initiativet till bildandet av en lokalförening av F. K. P. R. på Gottholm. Vad var naturligare än att hon med sin öppna blick för tidens krav, med sitt för alla mot kvinnorna begångna orättvisor reagerande sinne och sitt varma orädda hjärta gjorde det? Det var ett djärvt företag, och på denna så ytterst konservativa utkant av världen kasta ut dessa för männen så misshagliga läror angående kvinnornas frigörelse från deras förmyndarskap, men mod och entusiasm för en rättvis sak fattades henne icke. Både med ord och penna förfäktade hon, ofta på ett humoristiskt sätt, kvinnornas krav på medborgarrätt. Ända sedan föreningens tillkomst har hon tillhört dess styrelse, dels såsom sekreterare, dels som v. ordf., aldrig svikande sin post förrän sjukdomen bröt hennes krafter. Medsällspord energi och stor uppoffring stödde hon föreningen, bland annat därigenom att hon beredvilligt upplät sitt hem för föreningens "aftnar".

Det unga sinnet, entusiasmen, stridslusten för en god och ädel sak hade hos henne icke slappats med åren; med ett förkrympt hjärta, ett för andras

Kvinnorösträtten inför Förenta Staternas kongress.

I det senast hitkomna numret av Votes for Women redogör mr Pethick Lawrence, som f. n. befinner sig i Amerika, för kvinnornas rösträttsfråga inför Förenta staternas kongress. De amerikanska rösträttskvinnorna nöja sig nämligen ej med att söka erövra stat efter stat för rösträtten, utan de söka också föra frågan fram till en hastigare lösning genom att få den antagen av kongressen, varigenom den skulle införas i samtliga stater på en gång. För detta fordras emellertid först $\frac{2}{3}$ majoritet i kongressen, varefter beslutet skall ratificeras av 36 av de 47 staterna.

Situationen ställer sig nu sålunda, att senaten i slutet av förra året debatterat kvinnorösträtten, varvid 35 röster avgavs för och 34 mot, alltså utan att den erforderliga $\frac{2}{3}$ majoriteten uppnåddes. I representantförsamlingen hade demokraterna till en början lyckats förhindra tredje läsningen av motionen, men efter de allmänna valen i november tvungos de genom påtryckning från kvinnorösträttsstaterna

nöd likgiltigt hjärta gick icke vår vän bort från oss, och därför skall hon i tacksamt minne bevaras, icke blott av oss, hennes meningsfränder, utan även av alla, som fått blicka in i hennes glada öppna väsen.

Hon var vid sin död 46 år gammal och sörjes närmast av make, kaptenen vid Gottholms infanteriregemente Axel Bolin, som förstående och stödjande alltid stått vid hennes sida.

Sigrid Herlitz.

att giya med sig, och för debatten anslagos sex timmar den 12 januari.

Mr Pethick Lawrence, som var i tillfälle att åhöra denna debatt, gör först en liten jämförelse mellan det engelska parlamentet och det amerikanska och känner sig tilltalad av att kvinnorna som åhörare i det senare ej sitta bakom något galler och likaså på det hela taget av den där införda bestämmningen om tidsbegränsning för talarna — där finns alltså ej samma möjlighet som i England så ofta begagnats: att "prata ihjäl" en rösträttsmotion. Och engelsmannen, som under många år lyssnat till varje rösträttsdebatt i sitt lands underhus, fick här åter höra alla de gamla välkända fraserna om "hemmets drottning", "männens skyddande arm", och "politikens nerdragande av kvinnornas renhet". Han behövde inte ens sakna "handen som sätter vaggan i gång och som styr världen".

Men så kom något för honom nytt, och det var männen från de stater, där kvinnorna redan äga rösträtt, som talade om de erfarenheter, som där vunnits. Punkt för punkt uppvisade de ohållbarheten i motståndarnas argument och yrkade på bevis för att de röstberättigade kvinnorna äro mindre kärleksfulla mödrar, mindre dugliga husmödrar, mindre kvinnliga — därför att de äga rätt att sörja ej endast för sin egen lilla värld utan även för den större världen utanför hemmet. Några bevis lämnades emellertid ej, ty det fanns inga.

Och det är detta faktum, som gör att fast motionen denna gång avslogs med 204 röster mot 174, den tiden dock ej kan vara avlägsen, då den skall gå igenom med erforderlig majoritet.

Kvinnornas representanter i den skandinaviska familjerättskommissionen.

Såsom förut meddelats förordnade den svenska regeringen i somras fru Emilia Broomé att såsom ledamot delta i den svenska lagberedningens arbete. Sedan ha både Norge och Danmark följt exemplet, i det att från norsk sida utsetts Højesteretsadvokat Elise Sem och från dansk, ögonläkare Estrid Hein.

Ny rösträttslitteratur.

För att tillmötesgå en från flera håll uttalad önskan har L. K. P. R:s Verkställande Utskott gått i författning om att utgiva de båda föredrag, som hölls vid samkvämet på Strand Hotell den 9 januari, i tryck. "Kvinnorna och kriget" av Gulli Petrini föreligger färdigt och kan rekvireras genom Röstrettsbyrån till ett pris av 5 öre. "Kvinnorna och freden" av Emilia Broomé utkommer inom den närmaste framtiden och kan rekvireras från samma ställe och till samma pris. Båda flygbladen lämpa sig synnerligen väl för högläsning vid arbetsaftnar och samkväm inom F. K. P. R.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Mer än 14000 kvinnor

försäkrade i

SVENSKA LIF

Skandinavien största ömsesidiga livbolag.

Östermalms Sjuk-, Vilo- & Förlossningshem

12 Floragatan STOCKHOLM, 2, 3 o. 4 tr. (hiss). Telefoner: Riks 90 12. Allm. 12 50.

Läget för sjuk-, vilo- och förlossningshemmet är tyst och ostört. Soliga rum. All nutida komfort. Operationsrum. Badrum, med fullst. elektr. ljusbud, med eller utan massage, även för andra än hemmets patienter. De strängaste fordringar på hygien uppfyllas. Telefoner i varje våning. Gott dietiskt bord. Fritt val av läkare och akuscheriska.

Ref.: Dr E. O. HULTGREN, Dr ARTHUR FÜRSTENBERG, Dr ARNOLD JOSEFSON.

Föreståndarinnan HILMA FREDLUND, f. d. föreståndarinnan vid Stockholms sjukhem, Skuru o. vid Drottninghuset.

mögenheten förbehålles åt vissa. Det finns inte ett spår mer moralisk pondus över en familj, som innehar ett fideikommiss till förmån för en av sönerna, än över andra familjer. Finnes det icke i äktenskapet en levande anda av rättrådighet, så är "helgden" bara en kuliss, som står och ser bra ut, tills den ramlar vid första stöt.

Föreställningen om de oäkta barnens givna utanförställande är en mycket gammal fördom. Visst icke alla t. o. m. goda och hederliga män och kvinnor känna, att varje barn är precis lika heligt och lika mycket i behov av huld och vård. Där finns ännu åt oss alla ett vitt fält för upplysningsarbete. Säkert äro många sinnen ännu stängda, endast därför, att ingen beslutsamt klappat på dörren till dem. Men lagstiftningen har också sin skyldighet, och det saknas inte exempel på fall, där den fått gå i spetsen och röja väg. De flesta humanitära reformer ha genomförts under veckan från många håll. Det länders norska odelstinget till stor heder att det förstätt sin uppgift och trotsat svårigheterna.

Att sätta ett barn i världen, detta enkla, stora mysterium — det är dock någonting. I och med det har jag tagit upp en skuld till framtiden, och illa vore, om jag inte sökte ärligt infria den. Att fuska mig ifrån den dyrbara plikten, är det icke synd av de synder, som icke kunna förlåtas? Men med vilken skamlig liknöjdhet ha vi icke överallt omkring oss sett den synden begås, medan vi dock alla säga, att vi önska en värld av ljus och rättvisa!... Låt oss åtminstone, i det ännu rådande mörkret, hälsa med tack och glädje varje genomförd vilja att lyfta oket åtminstone från några skuldror! Känslan av egen uppgift, av eget ansvar får därav ny kraft, ny lust.

Till Europas kvinnor och mödrar.

Från fru Frida Perlen i Stuttgart, vars fredsintresse redan förut givit sig uttryck i våra spalter, ha vi mottagit följande varma värdjan med begäran om införande:

Ännu rasar kriget alltjämt, dagligen fordrar det nya offer, sex månader hava flutit i detta förödande krigs tecken.

Europas kvinnor och mödrar, hur länge skolen I tåla att edra män och söner, edra barns fäder mördas och stympa varandra! Sannerligen, det faller en stor skuld över oss, nu och i kommande tiders historia, att vi icke redan hava slutit oss tillsammans, hava förenat oss i det flammande ropet: Slutet upp I män att mördra varandra, vi fördraga det ej längre, vi fordra fred, vi som fött er, i smärto fött er, vi ha rätt, vi ha en helig plikt, om vi ha rätt bära namnet mödrar, att forda att våra män och söner söka andra former för uppgörelse mellan folken än detta förfärliga slaktande.

Kvinnor, mödrar, I haven mycken makt, som I ännu ej blivit medvetna om — nu är det tid att icke längre endast bota de sår, detta mördande krig ger, nu kallar oss den största uppgift och den största plikt, som någonsin förelagts oss.

Låt oss räcka varandra händerna, från öster väster, från norr och söder, tyska, österrikiska, franska, belgiska, ryska, serbiska, turkiska och hur de heta alla nationerna — kvinnor och mödrar!

Låt oss ropa till våra regeringar: Vi, Europas kvinnor och mödrar, vi tåla ej längre detta vansinniga mördande, med mödrars heliga rätt fördriva vi fred!

Gån i millioner och millioner i alla länder till edra regeringar med det ropet och ingen makt på jorden kan undanhålla oss fred.

Advokattfirman ÅKERBERG och SCHRÖDER
Luntmakaregatan 7 (hörnet av Kungsg.) Stockholm.

FAMILJERÄTT
(Arvs- och Äktenskapstvister, Boskillnader Testamenten) samt övriga juridiska uppdrag.
FERM EXPEDITION. MODERAT ARVODE.

ÄKTA Schweizer-Broderier

i Rober, Blustyg, Brodyr i längder, säljas otroligt billigt.

SVENSSONS IMPORTFIRMA
Kungstensgatan 59
2 halvtrappor. Andra huset från Upplandsgatan.

Stockholms Ritkontor

rekommenderar sina i alla prislägen smakfulla och vackra handarbeten. Ritningar till broderier för klädningar utföras i extra vackra mönster.
Huvudaffär: DROTTNINGGATAN 30.

Filialer: Humlegårdsgatan 11, S:t Paulsgatan 1, Upplandsgatan 34.

Hyg. Ansiktsbehandling

med elektr. vibration och ljusbud, borttagande av finnar, pormask, fräcknar. Misspydande hår med elektrolyse. Fotbehandling. Röda händer behandlas. Manicure.
Adèle Elmén,
48 Upplandsgatan, 1 tr.
R. V. 824, Allm. 23091.

Maskinmärkning Hålsömnad

utföras väl uti
ELIN MADÉNS MÄRKNINGSATELJÉ,
12 Lilla Vattugatan, hörnet av Brunkebergstorg.
Rikst. Tel. Norr 311. Allm. Tel. 11905.

Kvinnofrågor inför riksdagen.

Hr Helge Bäckström i Första kammaren och hr Eriksson i Grängesberg i Andra kammaren ha väckt motion om utredning angående understöd, som ej har fattigvårds karaktär för att tillförsäkra barn av ensamma mödrar tillfredsställande uppehälle och vård.

Motionärerna framhålla först och främst vår föräldrade och inhumana fattigvårds-lagstiftning, som inte erbjuder barnen något skydd, utan låter dem i tusental lida för att försumliga fäder underlåta att fullgöra sin plikt. Ännu mera tillspetsade äro förhållandena vid familjefaderns svårighet då änkan endast med yttersta svårighet kan hålla nöden på avstånd. Motionärerna betona vidare hur betydelsefullt omhändertagandet av de värnlösa är ur samhällets egen synpunkt. Barnen skola en gång växa upp och deltaga i landets öden och därför blir deras uppfostran en samhällsfråga av den djupaste betydelse. De fattiga, ensamma mödrarna ha rätt att kräva hjälp av samhället när det gäller att uppfostra barnen till dugliga medborgare och denna medverkan från samhällets sida borde ingalunda betraktas som fattigunderstöd. Motionärerna påpeka även hur otillfredsställande de ogifta mödrarnas ställning är i vårt land och hur partisk lagstiftningen är till männens fördel. I första hand är det ju faderns plikt att draga försorg om barnet, men denna plikt drabbar vanligen i hela sin tyngd mödrarna, medan fäderna gå fria från ansvar. Samhället borde därför hjälpa mödrarna till rättvisa gentemot barnafadern och det underhåll som kräves för barnens fostran bör tillförsäkras dem som ett förskott, vilket sedan skall gäldas av fadern såvitt han det förmår.

AFFÄRSREGISTER

Bad-Caféet

Malmorgsgatan 3
Rekommenderar sina goda frukostar, middagar och supéer till moderata priser.
A. T. 9774. Vördsamt Ch. Skoglund.

Obs. Syster Frideborgs Sjuksköterskebyrå Även Sjukhem

R. t. Vasa 99 Kungsteng. 22, 1 tr. A. t. 236 72.

Anna Lindgrens HEMBAGERI

Gamla Stockholmsgatan 11, Södertelje
Rekommenderas.
Södertelje Allm. Tel. 674.

Ivar Grönqvist

HERR- & DAMSKRÄDDERI
Östermalmgatan 25-27 (Hemgården). Allm. tel. 260 02
Utför beställningar och reparationer av alla sorters Herr- och Damkläder till billiga priser.
Beställningar utföras även när tyg tillsläppes.

Emma Hagelins Syatelier

för finare såväl som enklare klädningar och blusar.
Hornsgatan 45, 2 tr.
Allm. Tel. 1774. Hiss.

E. H. Karlssons BEGRAFNINGSBYRÅ

29 Klara N. Kyrkogata (2:dra huset fr. Kungsg.)
ombesörjer begravningar. Order från landsorten expedieras skyndsamt. A. T. 8409. Rik. N. 709.

Vaxholms Hotell

rekommenderas, inackordering mottages.
Vördsammast AUGUSTA KARLSSON.

Rättegångar

bouppteckningar, arvstvister, boskillnad, äktenskapsförord, lösörekoop, testamente, skilsmässor, baruppfostringsmål, inkasseringar m. m. utföras fort o. billigt av
VARMLANDS ADVOKAT-INKASSOBYRÅ
R. T. 37 12. Götgatan 53, III tr. A. T. Br. 2900
Skriftliga förfrågningar besvaras omgående.

SKÅNSK MAT

Pensionat Malmgren
Olovsgratan 3, 2 tr.
God och billig hel- och måltidsinackordering på kortare eller längre tid. Allm. Tel. 142 56.
Skånsk Fru.

Ovanligt billiga priser!

Till och med den 1 Juni. Från 2 kr. pr puss.
Ny modern fotograf-salong **KRONAN**
har i dagarna öppnats i **Folkungagatan 12 A, 1 tr.**
Välgjort arbete, prima material och reell behandling utlovas. Förstoringar billigt!

Damhattar

pressas, tvättas. Tagel- och fäst. hattar sys om efter nyaste modeller. Panamahattar tvättas omsorgsfullt. Kom i tid.
HATTFABRIKEN
Klara Östra Kyrkogata 5, 1 tr.

Barnmorskan Karin Kindvall

Roslagsgatan 20, Stockholm.
Emottager patienter i sitt hem. Trevliga enskilda rum med elektr. ljus. God omsorgsfull vård.
Rikst. Vasa 464. Allm. Tel. 224 45.

DAMERNAS

speciella uppslagsbok, oumbärlig för alla åldrar, erhålles då Kr. 1.30 insändes i postanvisning till
SVENSKA BOKEXPEDITIONEN
STOCKHOLM C.

SKODON

köpas ovillkorligen fördelaktigast hos
Fabrikslaget RECORD
32 Gamla Kungsholmsbrogatan 32 — Stockholm.

Annonsera i Rösträtt för Kvinnor.

DAMER! SEN HIT!

Fru Östman-Kaldén öppnar den 1:sta Sept. i sitt hem, Frejg. 21 III tr., tillklippnings- och avprovningsbyrå för allt vad till barn- och damkläder hörer. För damer som vilja se sina kläder själva eller som använda sig av hemsömmerskor bör byrån bliva till verklig nytta. Byrån är öppen alla dagar med undantag av Lörd. från 10 f. m. till 8 e. m., dessutom Tisd. och Fred. mellan 7-9 e. m.
Vidare upplysningar pr Telefon Allm. 10131.

EDLA SEVERINS SYATELIER

för finare klädningar och blusar.
Hornsgatan N:o 26, 2 tr. t. v.
Allm. Tel. Söder 53 43. STOCKHOLM.

Frida Janssons HEMBAGERI

14 Kommendörsgatan 14
Beställningar & tårter och Namnsdagkakor emottagas.
Allm. Telefon 29 81.

Damgarderoben

48 Upplandsgatan 48
ALLM. TEL. 237 25 — STOCKHOLM
REKOMMENDERAS.

Blusbasaren "SVEA"

57 Karlbergsvägen 57 (hörnet av Vikingagatan).
Allm. Telefon Vasa 88 60.
Beställningar & finare och enklare klädningar och blusar.
Förstklassigt arbete garanteras

Hantverksskolan för Blinda Kvinnor

STOCKHOLM
Klara Östra Kyrkogata 3. Allm. Telefon 211 37.
Tillverkar alla slags korgarbeten. Rottingsflätning. Billigt och starkt garanteras.

BLOMKRUKOR

köpas bäst och billigast hos
I. M. MALMGREN
Allm. Telefon 558. Södertälje.

1:sta Klass Damskrädderi.

Garanteras välgjordt och väl sittande arbete till moderat pris.
MATH. PETERSSONS DAMSKRÄDDERI
48 STUREGATAN 48. Allm. Tel. 193 14.

Bada

Elektr. Ljusbud, Massagebad, Varmbad, Halvbad
4 Södermalmstorg 4.
2 tr. (Hiss.) Allm. Tel. 15 47

Vid behov anita Nykterhetsvännernas

Expressbyrå, Kocksgat. 37
(Hörnet av Nytorgsg. och Kocksg.)
Allm. Tel. 3330. Rikst. 9706.

VAR OCH HUR?

Grevturegatan 24 B
RÅDFRÅGNINGSBYRÅ
Affärsförmedlingar, uthyrningar m. m.
Juridiskt biträde lämnas.
R. T. 12680. Anna M. Rettig A. T. 18154

Lotten Janssons

Hem- och Finbageri
20 B GREFTUREGATAN 20 B
Allm. Tel. 183 59.
Obs.! Endast första klass ingredienser. Alla slags Kakor och Tårter på beställning.

Juridiska Inkasso- & Advokatbyrån

Mästersamuelsg. 37, Stockholm. Effektivaste Inkasseringbyrå. Rättegångar, soliditetsupplysningar, boutredningar, skilsmässor och alla juridiska uppdrag. Billigt o. punktligt. R. t. 11 05. A. t. Br. 35 15.

A. M. PETERSON

S:t Paulsgatan 2 B, Allm. Tel. 30114
Försäljer och reparerar **KAPPAR och PARAPLYER**
Renovering av **Galanteri- och Konstarbeten** av Ben, Sköldpadd och Pärlemor m. m.
Välgjort arbete garanteras.

O. F. Nordströms

A. T. 11806 DAMSKRÄDDERI A. T. 11806
47 Westerlånggatan 47, 2 tr.
Modernt snitt! Snabbt utförande! Billigaste priser

JACOBSONS VÄLKÄNDA

TAPISSERI-AFFÄR
24 B Grefturegatan, vid Tattersall.
10 % RABATT — I VAROR — FRITT VAL.